

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MACYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egyes évre 16 ft., félévre 8 ft., negyedévre 2 ft. 50 k.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Ültési út 26. szám.
Köziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI

A „Köztelek” pályázata. A „Köztelek” szerkesztősége a parasztgazdaságok számára legmegfelelőbb trágyatelep és trágyakezelésről szóló közleményre 100 korona pályadíjat tűzött ki. Figyelmeztetjük az érdeklődőket, hogy a pályaművek beküldésének határideje *április hó 30-án lejár.* A pályázat feltételeit legutóbb a „Köztelek” 32. számában közöltük.

Meghívó.

A közgazdasági szakosztály folyó hó 30-án, azaz csütörtökön d. u. 4 óra körül a Köztelek nagytermében tartandó ülésére.

Az ülés tárgya:

Kiegészítsünk Ausztriával.

Felolvassa: Löcherer Andor.

Gróf Zselénski Róbert s. k.,

szak. elnök.

Meghívó.

A közgazdasági szakosztály május hó 3-án, azaz kedden d. u. 4 órakor tartandó ülésére.

Tárgyai:

1. Forster Géza ejtőterjesztése az agrikul-tarifákról.

2. Havas Miksa felolvasása a jelzáloghitellel kapcsolatos életbiztosításról.

Gróf Zselénski Róbert s. k.,
szakosztályi elnök.

X. luxuslövésár.

Az OMGE. karöltve a lötényezés és emelésére alakult részvénytársasággal f. évi május hó 15, 16 és 17-én rendezi X. luxuslövésárját a Tattersall-telepen.

Bejelentési határidő május hó 1.

Nagyon kívánatos, hogy tenyésztőink a vásárra felhozandó lovakat idejében bejelentésük, mert azok származásuk és a bejelentő nevének közlésével, a külföldön hirdettetni kaphatók.

E hirdetésbe a bizottság csak azon lovakat veszi fel, melyek ápril 30-ig bejelentettek.

Bejelentések a Tattersall titkárságához (Budapest, Külső-Kerespesi ut) küldendők, ugyanott, valamint az OMGE. titkárságánál kaphatók a szükséges bejelentési ivaik.

A rendező-bizottság.

V. díjlovgálás.

Folyó évi május hó 25-én rendezi az OMGE. a földművelésügyi miniszter támogatásával és a lötényezés emelésére alakult részvénytársasággal az V-dik díjlovgálást és díjnyerési versenyt.

A nevezések május hó 16-ig írásban intézendők az OMGE. titkári hivatalához.

A díjlovgálás és díjnyerés alkalmával igen kedvező alkalom nyílik kitűnően belovagolt hátslovak eladására.

A rendező-bizottság.

Hitelészkövetkezeti törvényjavaslat az O. M. G. E.-ben.

Mezőgazdaságunk s. kivált a kisgazdák boldogulása szempontjából annyira fontos hitel-szkövetkezeti törvényjavaslatot az OMGE. közgazdasági szakosztálya április hó 21-én és folytatódó 22-én tartott ülésében tárgyalta. Már maga azon körülmény, hogy a szakosztály ülésén oly számos egylet tag jelen, még inkább azonban az, hogy a tárgyalásnak egy alaposan és részletesen vettek részt majdnem az összes megjelentek, mutatja e törvényjavaslatnak fontosságát és a hozzája melán fűzhető nagy reményeket.

A szakosztályi ülésen gróf Desseoffy Aurél elnökeke alatt jelen voltak:

Gróf Behtlen András és Bujánovics Sándor, az OMGE. alelnökei, gróf Andrásy Sándor, gróf Apponyi Albert, Bódis Árpád, Balogh Elemér, Baross Károly, Bálintffy Pál, Berzevich Egyed, Bolla József, Bójtós Árpád, dr. Csüllag Gyula, Forster Aurél, Galgóczy Károly, György Endre, Hajós József, dr. Hutvay Ferenc, Jevinska Oszkár, Juhász Antal, Liptóháza István, Löcherer Andor, báró Malomzer Jermos, Makfalvy Géza, Mátay Lázár, Paizser Alajos, Percei Ferenc, dr. Popovits Sándor, Propper Samu, dr. Rodiczky Jenő, Ruiss Gyula, dr. Suhajda István, Szénnthó Menyhért, Tormay Béla, Wagner Ernő és Zoltán Elek szakosztályi tagok, a tiszviselő kar részéről Forster Géza igazgató, Szilassy Zoltán szerkesztő-titkár, Jozsefszky Pál titkár, Buday Barna társzerkesztő, Kárcsner Lajos pénztáros, Sporon Vilmos segédtitkár és Rubinek Gyula ügyvezető-titkár, mint előadó.

Gróf Desseoffy Aurél az OMGE. elnöke elfoglatván az elnöki székét, hídvózi a megjelenteket, felkéri előadót az ülés egyetlen tárgyának a gazdasági és ipari hitel-szkövetkezetről szóló törvényjavaslatnak ismertetésére.

Rubinek Gyula előadó mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy a magyar agrár politika egyik sarokalosa, landteljeli képzetje mindenkor a kis ember védelme. Sohasevett volt ez aktúbiásból, mint a midőn a szocializmusnak sikerült a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám Váci-körút sarok.

ADRIANCE PLATT & Co. NEW-YORKI

világhírű géppárosok:

kizárólagos képviselőisége

Fűkaszaló,

Marokrakó arató és

Kéveköthő aratógépeire.

Kitűnő magyar bizonyítványok.

Több évi tapasztalat után bizonyított, hogy a legtekintélyesebb és tartósságúval fogva a legelősebb és legtekintélyesebb permetezőgép a Vermorel-féle.

„ECLAIR“

permetezőgép, mely eddig minden versenyén az első díjat nyerte el.

Kizárólagos magyarországi képviselőlet.

— 20 forint csomagolással —

Aussigli Ea „Régzálló”, „Rafinácós”

Késések elkerülése végett kérjük a megrendeléseket már most előjegyeztetni.

Mai számunk 16 oldal.

kiszagad egész tömegét zászója alá toborozni. E körülmények oka a földéhség, a földosztás vágya, de legfőképpen az általános mezőgazdasági válság, melynek elhárításának eszköze az ÖMGB nem egyszer jelölt meg a szövetkezeti eszme felkarolását. S bár a szövetkezeti eszme a magán tevékenység részéről számottevő felkarolásban részesült, az felkarolás nem volt elegendő arra, hogy a mezőgazdasági válsághoz való kibontakozásra vezessen.

Állami közbeavatkozás a 19. évi törvények éppúgy, mint Poroszországban, hol a kormány nagy szövetkezeti bankot volt kénytelen alakítani, melytől 50 millió márkával dotált.

A pénzügyminiszter által benyújtott törvényjavaslata a gazdáközönség véleményére — sajnos — előzetesen ki nem kérte, és azonban nem akasztotta meg a szakszótályt, hogy a javaslat felett kritikát ne gyakoroljon.

A javaslatot, melynek létrejöttét egy e tárgyban tartott ankét segítette elő, — szöve az alapelvökben üdvöskén tartja.

A javaslat teljességén az autonomia alapján oldja meg a kérdést, az elvetői szövevekhez szállal egy alkalmas környelben. Ennek a törvénytervezet azonban aggályos bírtéki el szokot, kik az öntevékenységet hível. De kifogás alá esik a javaslat azért is, mert mellőzi a már fennálló szövetkezeti központot, melyből tulajdonképp kiindulnia kellett volna.

A javaslat egyes intézkedéseinek hibája az állami gyámokodás túlsúlyos meztöbbség való keresztályja, mely végig vonul az egészen.

Ajánlja a szakszótálynak, hogy a javaslatot részletekben tárgyalás alá vége mutasson rá annak fogyatékosságára s véleményét figyelembe vétel végett terjessze fel a földmívelésügyi miniszterhez.

A szakszótály ezután a javaslatot pontonként beható tárgyalás alá vége. *Andrássy Sándor, gróf Apponyi Albert, Baross Károly, gróf Bethlen András, Bujavovics Sándor, dr. Csillag Gyula, dr. Dessewffy Aurél, Förster Aurél, György Endre, Hayós József, Jankó Oszkár, Lócherer Andor, Makfalvy Géza, báró Mészáros János, Ferenc Ferecz, dr. Popovics Sándor, Rubinczy Gyula, Szuhajda István, Szenthó Mihály és Scillya Zoltán* ismételt felszólalásai után elhatározta, hogy a törvényjavaslattal egyes szakaszokra vonatkozó megjegyzéseit az elsőlépés után a földmívelésügyi miniszterhez intézendő emlékiratban fejti ki, az emlékiratot pedig a képviselőház tagjai között a törvényjavaslattal tárgyalását megelőzőleg osztassa ki.

A szakszótály tárgyalási eredményeképp a földmívelésügyi miniszterhez intézett filírat a következők:

Nem lehet tagadni, hogy a mezőgazdasági válság hatása alatt a magyar gazdaságtársadalom öntevékenysége a mostani viszonyok visszahatásképpen ébredőben van. Nagy szükség is van erre most, amidőn a mezőgazdasági válság gyűjtőnére alá foglalható közgazdasági bajok még társadalmakkal is komplikálódnak, aminek folytán a magyar gazdaságnak a munkaszomszolgálatmal is számolnia kell. Az öntevékenységek ezen életreberedése azonban egy kisse elkésett arra, hogy egymaga saját erejéből a bajokkal megküzdjen tudjon. Volt alkalomuk e tekintetben nézetelinket Nagyméltóságod előtt az alföldi munkaszomszolgálatra vonatkozó 1898. szám alatt kelt. filíratunkban kifejteni. E filíratunkban is reámutattunk már arra, hogy a társadalmi öntevékenység, bár elsősorban szükséges, különösen a társadalmi bajok leküzdésénél, mégis tekintve a gazdaságtársada-

lom szervezettségét, az állam hathatós tevékenysége nélkül gyors eredményre számítani nem lehet. Sohasem értettük ezen állami támogatás alatt az állami szociáliszisztikus irányzatot, sem az állami gyámokodásnak azt a fokát, amely az öntevékenységek nem felkeltését, hanem visszafejlődését eredményezi, mert a társadalom az állami gyámokodás behatása alatt önálló gondolkodását teljesen elveszti és mindent az államtól vár.

A magánytevékenység állami támogatását általánosságban sikerülten oldja meg az a törvényjavaslattal, amelyet az igazságügyi miniszter ur Ö Nagyméltóság a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről a törvényhozás elé legutóbb bethajesztett. A hitelszövetkezeti ügy felkarolása ugy közgazdasági, mint társadalmi szempontból egyike a legfontosabb kérdéseknél, mert a szövetkezeti eszme térhódítása nemcsak a kis existenciáknak anyagi boldogulását segíti elő, hanem erkölcsi hatással nagy alkalmas a társadalmi ellentétet elsimítására és kiegyenlítésére is. Így különösen a kisgazdát, sőt a legkisebb középbirtokost is sújtó mezőgazdasági válság enyhítése szempontjából, valamint a mind nagyobb tért hódító mezőgazdasági munkaszomszolgálat alapját képező elégedetlenség legalább részletes csökkentése és az azelőtt népszótályok erkölcsi nevelése szempontjából; de különösen a vidéken nagy arányokat öltött és sem a közüzgázgatás, sem az igazságszolgáltatás által nem ellenőrizhető uszora megszüntetése szempontjából a hitelszövetkezeti ügynek szélesebb körben való felkarolását és nagyobb eszközökkel való elősegítését szükségesnek tartjuk.

Tudjuk, hogy a szövetkezeti eszme felkarolása és terjesztése elsősorban társadalmi feladat, de tudjuk tapasztalatlalól azt is, hogy a mai társadalmi viszonyok között a szövetkezeti eszme térhódítása tisztán társadalmi uton és különösen megfelelő anyagi eszközök híján oly lassan haladhat csak előre, hogy e lassu haladás a kis existenciáknak pusztulásával és az alsóbb néprétegekben mindinkább terjedő elégedetlenséggel lépést tartani nem bír. Ugy társadalmi, mint mezőgazdasági viszonyainkat szembeállítva a nyugati államokkal, be kell ismernünk, hogy ott a viszonyok minden tekintetben sokkal kedvezőbbek és bár tényleg társadalmi uton a szövetkezeti eszme nagy hódításokat tett, mégis szükséges merülni föl ott is annak, hogy az állam különösen éppen a hitelszövetkezetek terén a magánytevékenység segélyére siessen.

Ha már a fejlődőttebb nyugati államok viszonyai között az öntevékenységek ezen állami támogatása szükségesé vált, kétszerezsen szükséges é nálunk, ahol a magánytevékenység bár tekintve a kezdet nehézségeit, mint utóbbi magánykezdeményezés, igen szép eredményt tud már eddig is filímutatni, de amely éppen az anyagi eszközök hiánya folytán az

egész országra kiterjedő működését nem fejtheteti ki.

A magyar kormányunk azon intenciója tehát, hogy a hitelszövetkezetek ügyi szélesebb körben való felkarolása érdekében a magánytevékenységnek segélyre siessen, — és amely intenciózt a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről a törvényjavaslattal valóitja meg, — a magyar gazdaságtársadalom részéről csak meleg rokonszennel találkozhatik, amennyiben a benyújtott törvényjavaslattal általánban azon kívánatos elvet állapítja meg, hogy az öntevékenységet az állam segélyével nagyobb arányokban igyekszik érvényre juttatni. És ez a helyes irány, amelynek felkarolását mindig óhajtottuk, és a melynek a kormányzatban való érvényesülésétől gazdasági és társadalmi bajaink javulását várjuk. Az új törvényjavaslattal tehát mint ezen új irányzatnak zálogát üdvözöljük és ennek beterveztetését elsősorban is Nagyméltóságunknál köszönettel adozni, mint a ki a törvényjavaslattal bethajesztését tudomásunk szerint is különösen szorgalmazta.

Bár a törvényjavaslattal általánosságban intencióinknak teljesen megfelel és bár tudjuk, hogy a kormányzatot jelen törvényjavaslattal benyújtásánál kizárólag azon cél vezérli, hogy az öntevékenységet oly módon siessen segélyre, hogy ez nem a gyámokodás jellegével bírjon, mégis a törvényjavaslattal részletes intézkedései sok helyütt azt az aggodalmat keltik bennünk, hogy az állam ellenőrzése és gyámokodása fölöslegesen, sőt sokszor bünitől terjedkedik ki, a különben autonom alapon szervezett szövetkezeti központ fölött.

Sajnálkozunkat kell kifejezni a fölött, hogy a törvényjavaslattal a képviselőházhoz való benyújtása előtt Nagyméltóságod módot és alkalmat nem nyújtott arra, hogy ezen elsősorban a magyar mezőgazdaságot érdeklő kérdésben egyesültünk véleményét nyilváníthasson.

Ugy bizonyonnyal nem volnánk kénytelenek most az utolsó órában a törvényjavaslattal képviselőházi tárgyalása előtt kifejezni ki aggodalmunkat, csak reményelünk annak, hogy a törvényjavaslattal új szövegezésével el fog oszlatatni. Már maga a törvényjavaslattal irányzata és szemle követeli azt, hogy fölülte első sorban azok gyakoroljanak bírálatot, akik a gazdasági téren az autonom tevékenységnek képviselői, tehát annak a tevékenységnek, amelyet maga a törvényjavaslattal állami támogatásra méltat. És miután a gazdasági szakkörök vélemények ezen mellőzést nem először tapasztaljuk, mert csak ismétlődő azon eszt, mely a szóköt újjatelepítésére adandó kölcsönökről szóló, valamint a munkások és munkaadók közötti jogviszonyt szabályozó törvényjavaslattal történt, az a fizetőteljes kérséssel járulunk Nagyméltóságodhoz, hogy az ilyen, a mezőgazdaságot legközelebből érdeklő kérdéseken

a gazdátársadalom érdekképviseleti körének véleményét is meghallgattni kegyeskedjék, mert a társadalmi tevékenység csakis akkor foghat nálunk is kifejledni, ha annak munkásságát a kormányzat maga is méltányolja és igénybe veszi.

A mint azonban az előző törvényjavaslataknál, a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szólóknál is és iránti hitelszövetkezetekről szólóknál is a reánk háruló kötelesség tudatában nem mulasztjuk el, hogy amiód a kormányzatnak ezen üdvös kezdeményezéseért hálás köszönetünket fejezzük ki, egyáltalán a részletekre vonatkozó aggályainkat is kifejezésre juttassuk és első sorban Nagyméltóságodt kérjük, mint a mezőgazdasági érdekeknek képviselőjét a kormányzatban, hogy ezen aggályainkat a javaslat képviselőházi tárgyalásánál az általunk javasolt módosítások elfogadásával eloszlatni kegyeskedjék.

A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslattól közgazdasági szakosztályunk f. h. 21. és 22-én tartott ülésében részleteiben is behatóan tárgyalta és az egyes szakaszokra nézve az alább szakaszokent felsorolandó módosításokat hozza javaslata.

A 2. §-t a szakosztály a törvényjavaslattól kihányi javaslata, még pedig abból a szempontból, mert a magánytervezésnek a hitelszövetkezetek megalakítása terén semminemű megkövetést üdvösnék nem tartja. A szakaszok különben sincs gyakorlati értelme, miután a szédelő alapítások egyáltalán meg nem gátolja, mert az 1875-iki XXXVIII-k. t.-cz. alapján hitelszövetkezetek alapítása magánosoknak továbbra is lehetséges, másrészt azon aggályra sem foroghat fenn a hatóságunk, hogy a nyilvános tisztviselők, vagy az országos központi hitelszövetkezet részvétele nélkül a szövetkezetek alakulás nem a törvénynek megfelelő volna, mert hisz ennek elbírálása a központba való beépésnél a központi hitelszövetkezeti igazgatóságunk, a jelen törvényjavaslat alapján szervező, de a központba be nem lépő hitelszövetkezeteknél pedig a czégyező bíróságunk mindég alkalma van.

A törvényjavaslat ezen szakasza tehát mint fölösleges kihagyandó volna.

Az 5. §. első bekezdése a 2. §. kihagyása folytán a következőleg volna módosítandó:

„Az alakuló közgyűlést, amennyiben ezen részt vesz, az országos központi hitelszövetkezet kiküldöttje vezeti.”

A 6-ik §. első bekezdése ugyancsak a 2-ik §. kihagyása folytán a következőképp volna módosítandó:

„Az alapszabályokat, az alakuló közgyűlés jegyzőkönyvét és a czégybejegyzési kérvényt, a mennyiben a közgyűlésben részt vesz, a központi hitelszövetkezet kiküldöttje is aláírja.”

A 8-ik §-nál mindenképpől kihagyandónak véleményezi a szakosztály az „állandóan” szót, amennyiben az által, hogy a szövetkezetnek csak az lehet tagja, aki ennek kerületében állandóan lakik, ki

van zárva a lehetősége annak, hogy egyes nagyobb birtokosok és bérlok, akik több községben birtokosok, vagy bérlok, a központi szövetkezetekben üzletrészeket jegyezhesnek és ezáltal közvetlen közreműködjenek a szövetkezet létesítésében és felvirágztatásában a nélkül, hogy annak előnyeit igénybe vennék. De igen megfontolandó kérdésnek tartja a szakosztály azt is, hogy a kiskuru egyének felvétele teljesen eljétsék-e?

Az eddigi szövetkezetek alakulásában a kiskurak nem éppen csekélyszámban vettek részt, ami a takarékosági szellem terjedésére üdvösen hatott.

De egyébként is a kiskurak által jegyzett üzletrészek a szövetkezetek működését sokkal hatályosabbá tehetik. A hitelszövetkezetek iránt érdeklődőknek egy nagy kontingensét zárni ki a törvényjavaslat ezen intézkedésé, anélkül, hogy arra bármily ok is fenforogna, azon kívül, hogy ezen kiskurak nagyobb felelősségre be nem vonhatók. Annál kevésbé látjuk a kiskurak kizárását indokoltnak, mert hisz a törvény értelmében az üzletrészek örökségtárgyát képezhetik s irtok ében az uton is bejelen kiskurak birtokába jutnak. Ezen a esajon azonban úgy segíthetne a törvényjavaslat, hogy a kiskuraknak a szövetkezetbe való beépését természetes vagy törvényes gyanjúk beleegyezésétől tenné függővé. Mert így, hogy a kiskurak a takarékbetétek után gyakorolhatják a takarékossgat és gyarapíthatják a szövetkezet anyagi eszközeit, de tudjuk azt is, hogy a takarékbetétekhez sokkalla könnyebb hozzáférni, mint az üzletrészekhez, és végül tudjuk azt is, hogy a hitelszövetkezetek a takarékbetéteket csakis egy bizonyos idő múlva fogadják el. Ezen indokok arra késztették a szakosztályt, hogy ezen szakasznál a kiskuraknak a hitelszövetkezetekbe való beépéti jogának valami módon való megállapítása érdekében felszólaljon.

A 15. §-nál, amely a szövetkezeti tagok felelősségéről intézkedik, azon módosítást hozza a szakosztály javaslata, hogy az „ötszörös” szó elé a „leg-alább” szó íktatassék, azaz kívánatosnak tartja ugyan a szakosztály, hogy a felelősség minimuma megköttéssek, de a maximumra nézve azt szükségesnek, sőt kívánatosnak sem tartja, miután ez által a korlátlan felelősségű hitelszövetkezetek alakulása meggátolnának, holott éppen a korlátlan felelősségű hitelszövetkezetek nagyszámú alakulása esetén remélhető az, hogy a hitelszövetkezetek, tekintve a magas biztonságot, amelyet nyújtanak, a legelőnyösebb hitelhez juthatnak. Hargyassék meg tehát a jog arra, hogy a hitelszövetkezetek a tagok felelősségét a minimális ötszörösn felül az alapszabályokban szabadon állapíthassák meg.

A 30. §-t aképp óhajtáná módosítani a szakosztály, hogy a szövetkezet

igazgatósága csak a szövetkezet tagjai közül legyen választható. Nem tartja indokoltnak u. i. a szakosztály a szakasz azon intézkedését, amely szerint a szövetkezetek igazgatóságának oly egyének is tagjai lehetnek, akik a szövetkezeteknek nem tagjai. Ott, ahol anyagi ügyek kezeléséről van szó, elkerülhetetlen, hogy azok, akik ezen anyagi ügyek vezetésére hivatottak, akik valamely intézet anyagi ügyeiben intézkednek, maguk is ezen intézet anyagi esélyeinek osztályosa legyenek. Különbösen is egy vidéki szövetkezetnél nem fordulhat elő eshetőség arra, hogy az igazgatóság tagjaiul ne lehetne a szövetkezeti tagok közül megfelelő egyéneket választani, vagy hogy a községben lakó és igazgatósági tagul alkalmas egyének ne volnának a szövetkezeti tagok sorába való beépésére reábirhatók, az esetben, ha az igazgatósági tagok tendóinek végzésére vállalkoznak.

A 36-ik §. azon intézkedését, hogy a felügyelő-bizottság tagjai az igazgatósági tagokkal sem fel-, sem lemenő ágon, sem második rokonságnak, sem második sógoraságnak ne állhassanak, tulszögrunak tartja a szakosztály, amely a felügyelőbizottsági tagok választását igen megnehezítene, mert tudvalevő, hogy egy-egy község rendszeren oly szoros rokonsági és sógorasági viszonyban van, hogy a törvény ezen rendelkezésének csak a legtrikább esetben, vagy csak az ügy kárára lehetne elegendő tenni. A szakosztály elegendőnek tartja, hogy ezen gálló ok csak elsőbiz vagy rokonságra vagy sógoraságra tartának fent.

A 40. §. utolsó bekezdése azon felhatalmazást adja a pénzügyminiszternek, hogy ama szövetkezetek javára, amelyek a központi szövetkezet megalakulásától számított két éven belül a központi szövetkezetbe rendezen tagul beépének, a jelen törvényben megállapított adó- és illetékmentességeket a szövetkezetek e jelen törvényben megállapított függésben tartott adó- és illeték tartozására is kiterjeszthesse.

Ezen felhatalmazásnak ilyen módon való adását a szakosztály igazságtalannak tartja, amennyiben ezen adó- és illetéktartozás behajtása valamennyi már meglévő hitelszövetkezetre nézve a pénzügyminiszter ur rendelése alapján tartatott függőben és így bár nem hisszük, de mégis előfordulhat azon eset, hogy egyes így kedvezményekben részesített szövetkezetek a központi hitelszövetkezetbe tagul belépni nem óhajtának és akkor ezen több év óta függőben tartott adó- és illetéktartozások rajtuk egyszerűen hajtatónának be, amit méltányatlannak, de akkor amiód más szövetkezeteknek tartozása elegendetnek, — igazságtalannak is kell tartanunk, — ami egyes különben hasznos működő hitelszövetkezetnek anyagi romlását is okozhatná. Miután pedig ezen szövetkezetek jóhözemélvő jáltak el, amennyiben a pénzügyminiszteri rendelkezés támaszkodtak, miután a törvénynek nem lehet a föladata az, hogy a

szövetkezeteket kényszer után igyekeztek a törvényes előnyök igénybevétele érdekében rekánszeríteni. A 46-k-i, utolsó bekezdése olymenü intézkedés volna fűlveendő, hogy a hitelszövetkezetek pénzügyminiszteri rendelet alapján eddig függőben tartott adó- és illeték-tartozásaink nélkül azoknak a központi hitelszövetkezetekbe való, be, vagy be nem lépésére, a törvény életbeléptetésével egyidejűleg elforúlnak, úgy hogy ezeknek elengedése nem tétetnek a pénzügyminiszter elhatározásától függővé.

A 49-k-i §. a központi hitelszövetkezetek már akkor megalakítottak mondja, ha legalább egy millió korona nagyságu üzletrész jegyeztetett és befizettetett. Ilymódon a központi hitelszövetkezetek alapszabályainak a megállapításánál maguknak a hitelszövetkezetek központot alkotó vidéki szövetkezetek semmi befolyásul sem volna, holott pedig a törvényjavaslatnál az alapszabályok részleteire nézve igen kevés intézkedés tartalmaz és sok fontos kérdés megoldását bízza az alapszabályokra.

Minden esetben kívánatos volna tehát, hogy — éppen tekintettel az egész törvény intenczióra, az alapszabályok megállapításánál maguknak a központi szövetkezetek alakítani hivatott autonóm testületnek, az alapszabályoknak már első megállapításánál befolyás biztosításuk, még pedig olyképpen, hogy a központi hitelszövetkezetek megalakulása nemcsak egy millió korona névértékű szülő rész jegyzése és befizetésétől tessenék függővé, hanem, hogy ez egy bizonyos számú rendes tag jelenlétsééhez is legyen kötve. Esetleg kimondandó lenne az, hogy a meginduláshoz szükséges 1 millió korona jegyzett és befizetett alap-tőkéből legalább 10%-nak a rendes tagok által jegyzett szövetkezeti üzletrészek kell lennie.

Igaz, hogy ily módon e szakasz az 51. §-al, mely arról intézkedik, hogy a főtvetel iránt a központi hitelszövetkezet igazgatósága határoz, ellenétlenül áll, ezen ellenétel azonban úgy lehetne eloszlatni, hogy az alakuló ülésen részt vett szövetkezetek felvétele fölött az alakuló közgyűlés által választott igazgatóság határoz.

Az 54-k-i §. a tiszta nyereség felosztásáról intézkedik olyképp, hogy a központi hitelszövetkezet tiszta nyereségéből elsősorban 10% tartálakalpra, továbbá 10% alapítványi üzletrészek kamatjára, a többi rész az üzletrészek felezésére fordítandó.

Kívánatosnak és méltányosnak tartanák a szakaszt, hogy ha a szakasznak az üzleti nyereség felosztására vonatkozó intézkedése olyképp módosítanék, hogy az állam által jegyzett alapítványi üzletrészek a rendes tagok üzletrészei előtt elsőbbséggel ne birjanak. Csak a magánosok, vagy a pénzintézetek által jegyzett alapítványi üzletrészek birjanak elsőbbséggel egy a szövetkezetek,

valamint az állam által jegyzett alapítványi üzletrészek előtt.

Az 55-k-i §-ban a központi hitelszövetkezet azon jogát, hogy a körbe tartozó szövetkezetek igazgatóságába és felügyelő-bizottságába egy-egy tagot nevezhessen ki, olyképp szerényen a szakosztály módosítani a 30-k-i §-nál kifejtett indoklásból folyólag, hogy ezen igazgatósági és felügyelői tagok csak az illető szövetkezet tagjai sorából nevezhetők ki.

Az 56-k-i §-ban kifejezésre kívánja juttatni a szakosztály, hogy a központi hitelszövetkezetnek a kötelekbe tartozó szövetkezetek ügymenetére felügyelni nemcsak joga, de kötelessége. A szakasz szerényben következő módosítást indítványozza:

„A központi hitelszövetkezet a kötelekbe tartozó szövetkezetek ügykezelését ellenőrizni és felügyelni kötelek, melynek miként való gyakorlását az alapszabályok határozzák meg.”

A 60-k-i §. azon jogot biztosítja a központi szövetkezet igazgatóságának, hogy az olyan szövetkezeteknél, amelyek a befizetett üzletrészek tőkeösszegének felet elvesztették, a felszámolást elrendelhesse.

Ezen jogot vonatkozással a 14-k-i §. rendelkezésére azon esetben korlátozandónak tartja a szakosztály, ha a szövetkezet alapszabályai az üzletrészek névértékének még egyszeres összegére való befizetés növelését engedélyez és ha az ezen utolsó való befizetést a közgyűlés meg is szavazta.

A 65. §. a központi szövetkezet igazgatóságáról intézkedik és a törvényjavaslatnak éppen ez a szakasza az, amely szakosztályunkban legtöbb aggodalom adott okot. E szakasz szerint a 15 tagból álló igazgatóságnak 7—9 tagja a kormánytól direkt vagy indirekt nyeri megbízását. Nagyon is kívánatosnak tartja a szakosztály, hogy az állami ellenőrzés lehetőleg szigorúan fogantositassék a központi szövetkezetnél, de másrésztől szükségesnek tartja azt, hogy ezen ellenőrzés ne mint gázködmönös nyilatkozzék meg, ne vegyen oly arányokat, hogy a különben autonóm alapon szervezett központ szabad működését megbénítsa. A központi hitelképességét minden esetben emelni fogja az állam ellenőrzése, de ahhoz az állami gámködmönös az a mérték, amelyet a törvényjavaslat ezen szakasza kontemplál, nem szükséges. Miután nem tételhetjük föl a kormányzatról sem, hogy az egész törvényjavaslat szellemével ellenkezőleg a központ autonóm működését bármely irányban korlátozni célozza és miután nem tételhető fel az sem, hogy ezen hitelszövetkezeti központ a kormány gámködmönös kihasználás érdekében mellet nem tudjon hasznos, sőt talán hasznosabb működést kifejteni, miután végül csak buzdítólag hathat a hitelszövetkezet alakulására és a beépítésére, ha azt látják, hogy saját ügyüknek intézésénél a törvény menél nagyobb befolyást biztosít nekik, az állam szük-

séges ellenőrzését elengedőképben látjuk érvényesíteni akkor, ha a 65-k-i §. a követekezők módosul:

„A központi hitelszövetkezet igazgatósága egy elnöknek és két alelnöknek —vul 12 tagból áll, aki közül egyet egyet a pénzügy-, kereskedelemügyi- és földmívelésügyi m. kir. miniszter nevez ki, a többieket a közgyűlés az alapszabályokban meghatározott időre szabadon választja, az elnököt a pénzügyminiszter előterjesztésére O Felsége a Király nevezi ki.»

A szakasz két további bekezdése változatlanul marad.

A 66-k-i §. vidéki képviselőcség felállítását célozza. Bár a törvényjavaslat-hoz fűzött indoklás magyarázatát adja ezen szakasznak és egyelőre a képviselőcségek formáját függő kérdésnek hagyja, a melyet a gyakorlat fog legjobban megoldani, mégis már most a törvényben omdajtan a szakosztály arra nézve biztosítékot nyerni, hogy ezen képviselőcségek nem a központ által szerveztetők-intézetek legyenek, hanem megyei, vagy kerületi szövetkezetek, amelyek a községek és a központi hitelszövetkezetek között mint közbeeső fórumok egyedül alkalmasak arra, hogy a vidéki hitelszövetkezetek hitelképességét megbirálni, törvényes alapszabályszintű működését ellenőrizni képesek legyenek. A központi helyi ismeretek híjával oly feladatot vállalna magára, amelyek a hitelszövetkezetek nagyobb számban való létesítése esetén megfelelő nem tudna. Hivatkozunk ezuttal a külföld példájára is, ahol ezen közbeeső fórumok kitűnően beváltak és a központi ellenőrzés munkáját fölötté megkönnyítették.

A 67-k-i §. a pénzügyminiszter által az igazgatóság mellé kinevezett kormánybiztosnak oly nagy hatáskört biztosít, a melyről sem az állam pénzügyi érdekei, sem a központi hitelszövetkezetek hitelképessége iránti bizalom fólkörörlése szempontjából szükség nincsen.

Éppen ezért a szakosztály a kormánybiztosnak az igazgatósági határozatokkal szemben csakis a 74-k-i szakasz által világosan előírt esetekben adná meg a vétőjogot.

Annál kevésbé szükséges a kormánybiztosnak ezen nagy jog megadása, miután a kormányzat nemcsak az elnök, de három kinevezett igazgatósági tag által is képviselve van az igazgatóságban.

A 70. §. felhatalmazza a pénzügyminiszter, hogy a más czélú gazdasági és ipari szövetkezeteket is a központi hitelszövetkezet kötelekbe felvehesse. Tekintve azon körülményt, hogy az értekesítési és fogasztási szövetkezetek egészen más működési kört és feladatokat töltenek be, mint a hitelszövetkezetek, tekintve, hogy alapszabályaik egészen más rendelkezéseket tartalmaznak, tekintve továbbá, hogy a hitelszövetkezeti központ az értekesítési és fogasztási szövetkezetek érdekeit nem képviselheti, szükségleteit ki nem elégelheti, — mert ezek egészen más természetűek, az értekesi-

tési és fogyszálai szövetkezeteknek a központi szövetkezetbe való felvételét kívánatosnak nem tartja, de mégis azt igen, hogy a 79-İK szakaszban a pénzügyminiszter felhatalmaztásuk, hogy a jelen törvény alapján szervezendő értékesítési és fogyszálai szövetkezetek ugyanazon adó- és illetékfedvezmények megadhatása, melyeket a központi hitelszövetkezet köteleltébe tartozó hitelszövetkezetek jelen törvény által biztosított jog értelmében élveznek.

Ily módon a hitelszövetkezetekkel egyenlő fontosságú értékesítési és fogyszálai szövetkezetek is részesíthetők azon nagy előnyökben, amelyeket a hitelszövetkezetek élveznek anélkül, hogy a hitelszövetkezetek központot a szövetkezetek ügységi ágával terhelők, amelynek fejlesztéséről egy a jelenhez hasonló törvényhozás alkottással kell majd a jövőben gondoskodni.

Ezekben vagyunk bátrak közgazdasági szakosztályunknak a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslattal szemben elfoglalt álláspontját részletesen kifejezni.

Amidőn Nagyméltóságoddal közölni szerencsénk van e módosításokat, szabad legyen azon tiszteletteljes kérelmünktől kifejezni, hogy közgazdasági szakosztályunk ezen javaslatait a törvényjavaslattal képviselőházi tárgyalása alkalmával érvényre juttatni képeskedjék.

Fogadjá Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk nyilvánítását, amelylyel maradunk az OMGE. nevében.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A zabosbüköny mint tejelő-takarmánynövény.

A gazdák egy része azt tartja, hogyha a tehének zabosbükönnyel kapnak zöldségtakarmánykepeket, akkor kevesebb tejet adnak, mint a lőhere s luczerna etetése alkalmával; a baj okát magában a bükönyben keresik legtöbb esetben.

Hogy a zabosbüköny etetésével a tejkiválasztás tényleg csökkent, azt a gyakorlat számos esetben igazolta ugyan, de valódi okaival tisztában nem volt. Kühn Gyula, a halléi egyetemen a gazdasági intézet igazgatója, e tekintetben alapos tanulmányokat tett, melynek végörményeképpen kitűnt, hogy a büköny nem hogy keveset lenne, hanem ellenkezőleg annál kedvezőbb hatású, minél nagyobb százeleket alkotja — természetesen a megengedhető véghatárig — a keveréknek. Mert ha igen kevés a zab a keverékben, akkor a büköny kellő támaszték hiányában öszszegor, alsó levelei, szárléi tönkremennek, gombak tépőképezik s mint ilyen szintén rossz hatást fejthet ki, mint takarmány. Másrészt, ha igen sok a zab a keverékben, akkor a lőhere s luczerna etetésével szemben, igenis csökkentőleg hat a tej kiválasztására.

Ennek oka akkor világik természetesen, ha jelzett zöldségtakarmánynak nem teszünk tényleg emészthető proteintartalmat vesszük szemügyre, mint a mely tápanyag a tehének munkaképességeinek kifejezésénél lényeges szerepet visz.

Kühn vizsgálatai szerint van:

Nyers protein százalékában	Valóban emészthető protein	
	45	2 164
Zöld luczernában a virágzás előtt vágva	3 4	1 778
Zöld lőhereben a virágzás kezdetén vágva	3 7	1 965
A zöld bükönyben tisztán vett tejes virágjában	2 4	1 430

A büköny tehát úgy nyers, mint valódi emészthető proteintartalmában a luczerna és lőhere között áll, s így hasonló eredményt kell feltüntetnie a takarmányozásnál mint a luczerna és lőhereknek, ha ugyanolyan adagokban adjuk a jószágoknak.

Ellenben a zöldségek kevesebb az emészthető protein, s így a takarmánynak proteintartalmát annál nagyobb mértékben lecsökkenti, minél több a zabosbüköny keverékben a zab. Ha tehát a zabosbüköny keverékben igen sok a zab (mint ezt gyakran láthatjuk) s ezen keverékű csak olyan adagokat adunk, mint az előzetesen adott lőhere vagy luczernából, igen természetes, hogy a lehozamnak csökkenni kell, a megcsökent emészthető protein mennyiség arányában.

Tehát nem azért kapunk kevesebb tejet, mert zöld bükönnyel etetjük, hanem mert a zöld zab hozzákeverésével a takarmánynak foglalt tápláló anyagok közül az csökken, (emészthető) protein/melynek a tejtermelésre a legnagyobb jelentősége van.

Ha tehát a zabosbüköny zöld takarmánnyal ugyanolyan eredményt akarunk elérni, mint a zöld lőhere vagy luczerna etetésével, akkor vagy annyival kevesebb zabosbükönnyel adagot emelünk, mint a mennyi a proteinközpontunk megfelel, vagy pedig ennek arányában póttakarmánnyal kell adnunk.

Ezt Kühn 25 darab tehén kísérletét összehasonlító takarmányozásával pontosan kimutatta.

Mert míg tiszta zöldségtakarmány esetékor 1000 kg. elsőulnya számitva 2 27 kg. emészthető proteint kaptak, addig a zabosbüköny keveréknek ugyanolyan mennyiségben való adagolásával csak 1 77 kg.-ot; s még előbbi esetben a tejtermelés egyáltalán nem csökkent, addig utóbbi esetben naponta 15 2 liter tejet kapott kevesebb 25 tehén után.

Helytelen lenne tehát a büköny rovársá imi a rossz hatást s ezt esetleg nagyobb mennyiségű zab hozzákeverésével csökkenteni iparkodni, mert akkor épp ellenkező hatást érünk el.

A bükönyhöz, melyet tejelőmarhák részére takarmánnyal (akár zölden, akár szárazon etesünk) veitünk, csak annyi zabot keverünk, amennyi a büköny nagyfokú öszszegorodást megakadályozni képes. Kühn szerint 3 hektoliter bükönyre 1 hektoliter zab teljesen elegendő; a megengedhető véghatára pedig 4 hekt. büköny és 1 hekt. zab keverése.

Kühn igen jó eredményt nyert használt a helyett a lőlobot támasztó növénynek oly formában, hogy 4 5 rész bükönyre 1 rész lőlobot kevert.

A zabot árpával pótolni szintén nem helyes, mert az írpa szármaja még gyengébb a zab szalmájánál s így még kevesebb támasztékot nyújtana a bükönynek.

A magyar gazda mindenesetre nagy hasznát veheti Kühn tapasztalatainak, mert sajnos, nálunk a legtöbb gazdaságban túlsó zabot kevernek a büköny közé s így nemcsak ezzel károsítják el hibát, hanem azaz hogy később fognak a kaszáláshoz — a büköny elvirágzása után — ami szintén hiba.

K. K.

GAZDASÁGI GÉPESZLET.

Rovatvezető: Ifj. Sporzon Pál.

A gazdasági lokomobil jobb kihasználása.

Igen sokszor felmerült már az a kérdés, hogyan kellene a gazdaságban főleg s akárhánny helyen kizárólag csakis esőpömpör hajtására használni lokomobil jobban kihasználni.

Nagy tökések, ezerek hevernek az év legnagyobb részén át kihasználatlanul a gazdasági gépészekben s nem ritka az a gazdasági, hol évenként 10 hónapban át eszi a rozsdát a drágán beszerzett gépészet.

E lajzon segítődnél, többféle módott ajánlottak már a gépész jobb kihasználására, s ezek közt gyakrabban lehetett hallani a gőzszállítást is gazdasági lokomobiloknál. Mivel a gőzszállítás legnyugatoss és nagy előnyökkel biztosítást esetleg a lokomótnak, misem természetesebb, mint az eszme tetsző volt, a gázadoközönység körében sok hívőre talált. De éppen ez nem való a gazdasági lokomobilnak, mert a szállítás sokkal több erőt igényel, mint amennyi a közönséges gazdasági lokomobil kifejezni képes. És ha mégis dolgoztatnak vele — eltekintve, hogy a gép a túlerőtelés következtében hamarabb menne tönkre — a nyert eredmény sem állana arányban a munka költségével.

Amilyen nem hasznos dolog a gazdasági lokomobilból a legnagyobb részén át a szállítás nélkül piheníteni, éppen olyan káros azt oly munkára használni, mely nem neki való, mely tulmegy erejét, melyhez nem készült.

A gazdasági lokomobilból való gőzszállítás hívei megfellebbeznek rendszeren arról, hogy éppen akkor van az igazi szántási ideény, mikor a szántás a cséplésnél is előnyösebb, vagy éppen végzett cséplésnél. Közvetlen cséplés után pedig mindjárt szántásra fogni a lokomobil rendszeres gépkezelés mellett nem is lehet. Jól tudják ugyanis a gazdák, hogy a cséplés elmúltával gőzgépeknek 90%-a úgy megy van viselve, hogy azaz a cséplésnél jóval több erőt igényel, mint amennyi a cséplésnél helyre hozás nélkül — megtekinteni nem lehet, vagy legalább is nem tanácsos.

A gépész a cséplés alkalmával — még ha rendszeres gépész is — minden rézszen telte lesz porral, piszakkal. Ez már szintén elkerülhetetlen a cséplés poros munkája mellett. Az ilyen gépész alapos tisztításra szorul, mielőtt újra munkába állhatna. S hogy a gépész alapos megtisztítása — csak belsőleg is — mennyi időt vesz igénybe, azt a gépésztől már gazdák legjobban tudhatják. De ugyanakkor ott van még a cséplőgép is, melyly rendszeres gazdaságban szintén közvetlenül a cséplés után kell alaposan tisztítani. Mindkét gép tisztítását csakis a gépész véghez is ilyformában ó meg lehet szántani, mert gépek mellett van elfoglalva.

De ha mindenkézt eltekintünk, ott van a gépész kellő beállításra, a töltés szabályozására, melyly gazdasági gépészeknek közül javúl kevesen ismernek, azaz a gépésznek ugyanazon töltéssel dolgozni, mint a cséplésnél, alig lesz helyes.

Szóval gőzszállításra kihasználási a gazdasági lokomobil, nem tanácsos.

Hanem igen, vannak más gazdasági munkák, melyeket a lokomobil jól végezhet s melyek segítségével a lokomobil az év nagyobb részén át üzemben tartható s kihasználható.

A gépészt ki lehet használni legjobban úgy, ha azt a telen át üzemben tartják. Hogy minő munkákat végezhet így gazdasági gépész az év folyamán, arról néhány szóval csak ennyit.

Nyáron, augusztusban szeptember közepéig cséplésel van elfoglalva, ezután október közepéig, esetleg végéig tisztítás és tartozás

allat áll. Októberben már megindult a ma-lom. Minden oly gazdaságban, melyben gőz-gép van, lehet kisebb berendezésű gazdasági ma-lom is akár kővelék, sőt hengerekkel. Ez a malom nemcsak az állatok takarmányozására szánt darát készítheti el, de a csodásleg konvenczió gabonáját is megőrölheti, esetleg még vörnörést is végezhet kicsiben, hogy leg-alább némi keresztet is szolgáltatson.

Az őrséssel vagy darúval együtt idejölle, vagy attól külön is felváltgathat az egész tele-ről fát, miután a gazdasági gőzgépek leg-többjében van fűszes is. Alomszállmát szesz-káthát. Hisz minden gazda tudja, hogy a szesz-káthát a malom egyrészt takarékosabb, más-részt sokkal jobb tárgya alap mint a hosszú szármalomsz alom, mert több hű ürleket képes felszítani.

E munkálatok egész télen át el lehet a gőzgépeket foglalni, ha nem is mindnapon, de legalább hetekenként egy-két napon. Tavasz felé vagy téli utóján tengerit morskolhat. S mind ezen munkánál koránt sincs szükség va-lami drága tüzelőanyagra. Hulladékfalva, szalmával, tengeri csukával is lehet annyit gőzt termelni, mely az így készült munkák vég-zésére szükségesnek iszótölésnek kell job-ban tüzelni, mert a malom több erőt kíván.

Ezen munkákon kívül, melyekre közel-leül minden gazdaságban szükség van, esetleg láplálhat vízvezetékét és följeszthet villamos-ságot a villamos világításra, mire éppen tén-nyen a legnagyobb szükség.

Kellő hosszúság mellett oldóber közepétl méjus elejéig ugyiszólván mindig izombon le-het a gőzgép s így évenkénti líajdonképpen — miután a téli munkák befejeztelvé ismét iszít-talnia kell a gépet — csak két hónapon át áll tölteni a gép, június és júliusban.

S mivel így egész év alatt folytonos is felügyelet alatt van de a gépész azért végez-heti egyéb gépjávitó munkáját is, sokkal in-kább jó karban marad, mintha őszszel cséplés után — more patrio — piszkosan bevonatják a majorja vagy tanýára s úgy hagyják a leg-közlebbi cséplés megkezdésig. Van tehát a gőzgép házaszámának az a mód, mely csak fel-kel használni azokat; a gőzszánt pedig maradjon a lokomotívoknak. i. S. P.

IRODALOM.

Független szociálizmus.

Ily ezim alatt egy broszúr jelent meg, mely gróf Mailáth Józsefet valjára szerénytől is a bodrogközi szociálizmus okának és gyógy-szerének kutatásával foglalkozik. A broszúr szerzője az orosz államot az államteremtés teremtett már magának, mert a kérdés, mely poli-tikai, gazdasági s erkölcsi okok egybejárásá-sából ered, ingert rejt magában arra nézve, hogy hozzá nyúlganak olyanok is, akik azt kellő szakavatással nélkül, inkább csak léleka-tikai problema módjára képesek kezelni. Tény-leg sok improduktív igyekezetet találunk e téren s a legmodóbb jelenségek egyike az, hogy legtöb-ben a kérdést a maga általános jelentő-égében tárgyalják ahelyett, hogy annak egyetlen, közvetlen közelből láttott részletelvé megelégednének, amit jó magyarosan úgy le-hetne kifejezni, hogy sokat markolnak, de ke-veset fognak.

A Mailáth gróf kis művének érdeme az, hogy csupán a saját vidéken közelintelen szerez-tet tapasztalatokat írja le, rövid tömörséggel s mindjárt meg is mondja, hogy a bodrogközi szociális mozgalom végleges lecsapítására micsoda eszközöket volt alkalmasnak, akadémi-kus örökösöknek s reformisták helyett tehát egye-nesen a tanácsadás mezejére lép.

Rövid fejtételese folyamán azonban nem kerülhet el, hogy több helyen sajnálkozzanak említsé az a szomorú szimptomát, miszerint

ma már a nép között sincs tekintély. A meg-figyelés voltaképpen nem új; Bodnár Zsigmond köztársáma foglalkozik ezzel a jelenséggel, melyben a végső realizmust következményeit keresi; a naplajpok vezérelőkkel is minduntalan felhívják figyelmünket arra az erkölcsi beteg-ségre s a nagszürű sobjakot éppen azok hallatják legtöbbször, amelyek ugyanakkor mindent elkövetnek a köztekinély fogalma alá eső intézmények s egyének kisébitésére.

Amikor egy nagybirtokos főur mondja csak a szavakat, hogy sincs tekintély a nép előtt, azt mindig gondosan kerüli minden pozí-tív tárgyalásra nem alkalmas megfogalmazás; akkor már éreznünk kell, hogy itt a közér-keles érzelüket egy olyan hibájáról van szó, amelynek gyökerei már a legalsóbb népréteg-ben is mélyen eláztakak.

Ez úgy olyan baj, amely bennünket leg-feljebb elgeddelenné tesz s végakozóvá tesz egy szobh kor után, ahol eszmények és nagy egyetemes tekintélyek iránt tudott még lelke-ségek az emberiség; de ha a nép előtt össze-alomnak a tekintélyek, ha a haza, a hit, a törvény s erkölcsi, vagy anyagi javára működő intézmények maguk képviseletével nem kö-pessé válnak a tisztelőt és bizalmat feltelítve, és már nagy baj, itt már rombadől az 5 egész erkölcsi alapja s elveszett mindazon biztosíték, amely az egyének láncszemeit a család, a község, a társas közöleték s végül az állam kö-zetelében összarja.

Ez nagy tekintélyt megtagadó kienpibe-veés a felsőbb társadalom anarchizmus, köz-ülünk eredi s az egyenlőség elvének esztelen értelmezése utat készített annak feléle is. Am én segíteni kell, s ha már omagunkat nem tudjuk kigyógyítani, legaább a nép között vas-sziorral igyekezzünk a hiányzó tisztelt s bizalmat helyreállítani. Ez az igaz humaniz-mus s ezt ajánlja Mailáth gróf is.

Amint egyértelmű fejtegetésével, azon-képpen ajánljuk javaslatait is, melyeket a kö-vetkezőkben összegezhetünk. Követelmények az állam részéről: gyors, olcsó és szigorú igazságszolgáltatás; pártatlan és gyors közigar-tás; gyors és közbiztonság szerelése, al-talanság bűntörvényes beavatkozások segélyelvé is ott, ahol csak lehet; a vagyonlaton munká-soknak községenként törzskönyvekben való nyilvántartása.

A társadalom részéről: az iszákosság megakadályozására mértékletelenségi s a hizi ipar fejlesztésére tevékenységi egyesületek létesítése s népies könyvtárak felállítása, jó irányú néplajpok terjesztése; hűségese család-kiutalmazása. *Állam és társadalom* közös köte-lésége: hitel- és fogyasztási szövetezeket létesítése; védekezés az uszora ellen közmá-gtárak felállítása; hizi iparágak megkövel-tésének gyors és közbiztonság szerelése, al-talanság kötelezettséggel, szövetezek alapon.

Mind ezek oly intézkedések, amelyek nem-csak a Bodrogközön, hanem az ország legtöb-b részében idős hatással járnának, a népnek nemcsak pillanatnyi megelégedése, de az állam s társadalom érdekei szerint való konzerválása szempontjából is.

Elismerséssel kell adóznunk gr. Mailáth-nak, aki szűk keretek között is komoly figye-lemre méltó adalokat tudott nyújtani az agrárszociálizmus kérdéséhez. B. B.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Figyelemztetés azon t. olvasóink-nak, akik a „Köztelek” levélsze-krényét igénybe veszik. Ujjabb időben mind nagyobb számban érkeznek hozánk a legkülönfélébb kérdések, abból a czél-ból, hogy azokra a feleletet a „Köztelek” levélszekrényében közöljük. A tuda-kodásoknak így módon a legnagyobb

készséggel teszünk eleget s nem zárko-zunk el az elől sem, hogy egyes font-sabb kérdésekre ismételten közöljünk fe-leleteket, azt tartván, hogy vannak dol-gok, amelyek nem azt többször is ismételni. Gyakran megéssik azonban, hogy egyes kérdéseket *ismétlen* ismétel-nek, ami arra val, hogy az illetők a „Köz-telek”-et nem kísérik figyelemmel.

Ilyen kérdésekre a jövőben annál kevésbé adhatunk érdemleges feleletet, mert lapunk illető rovataban mindinkább növekedő igényeknek kell eleget tennünk. Ajánljuk tehát előfizetőinknek a „Köz-telek” figyelemmel kísérését és megörzését, mert bátran állíthatjuk, hogy csak egyet-len évfolyamában is a napirenden levő kérdéseknél legalább 50 százaléka ki-mérülő felvilágosítást találhatnak. Sűrűen érkeznek továbbá hozzáink olyan kérdé-sék és küldemények is, amelyek termé-szetüknél fogva a *rovartani*, a *magriszá-lyó*, a *vegytani stb. állomáshoz*, mások pedig a vidék speciális gazdasági viszo-nyait feltelvezéven, a *gazdatudascádó* intézményekhez vannak utalva. Kérjük gazdatársainkat, hogy igyekezzenek ma-gukat tájékozni e tekintetben, mert sok, a gazdaközöniség szolgálatára álló köz-hasznu intézmény van, amelyet nem veszenk kellőleg igénybe, holott úgy lát-juk, gazdatársainknak tudni vágya mind-czeknek bőven tudna munkát juttatni. Különösen sok *rovarküldemény* érkezik hozzáink. Miután e küldeményeket mi is csak a *Rovartani állomáshoz* tehetjük át meghatározás végett s úgy adhatunk feleletet, ami a kérdézőkötőre nézve idővesztésséggel jár, lehelyesebb, ha a kártevő rovarkot egyenesen a rovartani állomáshoz, (Épest, V. Nádor-utca 28.) küldik be, ahonnan direkt értesítést nyer-hetnek. Meg kell jegyeznünk végül, hogy nem egy sürős természetű kérdést ka-punk azzal az óhajjal, hogy *azonnal ad-juk meg a választ*. Ez a kívánság leg-többször hiánytalanul, mert elkinétre afelelő, hogy a kérdéseket előzleg meg-felölő szakértőkhöz kell küldeni, a már beérkezett válaszok lekölése is gyakran akadályokba ütközik laptechnikai szem-pontok miatt. Sziveskedjenek tehát a kérdéseket a röviden előadott figye-leme vételével — és sohasem az utolsó órában — beküldeni. Szerkesztőség.

Kérdések.

206. kérdés. Lehetséges-e, hogy a sertés-vész betegségben volt, de keresztülment sertésokozak, amelyek akkor 3—4 vagy hasasgá-bban voltak teljesen egészséges malacokot fad-zanak? Kocczalmán megörített er, de a mala-czok 2—3 hónapok korában igen gyengék és koszos kinézetűek vá. D. K.

207. kérdés. Haszonbéri szerződésben következő pont áll:

Kötéles haszonbériő évenként 60 magyar hold tiszta fekete agart, a fekete oldalon s 140 magyar hold ugart, a homok oldalon hagyni, melyből 200 hold földet kétszer meg-szántára, legkésőbb ápr. 15 ig új bérőnek, vagy tulajdonosnak átadni.

Kérdésem volna: miután a 60 holdra nézve, ki van fejező — hogy annak tiszta

feletének kell lenni — nem használhatnám-e a 140 hold homok-óladalon fevő ugarra föld ugarnak? mert ezen területet szeptember 15-ig kénytelenem kétszer meg lehet szántani, ha zabos bikkönynyel takarmánynak bevetem.

Továbbá, a birtokon nagyobb dohány-termelés van engedélyezve — a m. kincstár egyháznál évről ezéig 10% engedélyt országgyűlésre átvett — dacára annak — hogy a haszonbérleti szerződés egy pontja magyarra, hogy:

a haszonbérlet egész tartama alatt haszonbérlet az évenkénti haszonbérlet összegből leengedést semmi czímen sem igénybelhet; rossz időjárás, elemi csapadok, épületek vagy termények elvész, tűzár, szóval a gazdálkodást sőt viszonyok bármelyike okozott károk egyedül haszonbérletől terhelik.

Kérdésem volna: miután a fenti pontban ki van tüntetve, hogy mily okokból fogva nincs helye a bértelegőnek a m. kir. kincstár által átvett 10% engedély igényrészét felszólaltak-e nem minősítést, bértelegődest jogom van-e a birtoktól követelni.

Sch. E.

208. kérdés. Kérem értesíteni, hogy a beküldött köztérlelő átalakítás, vagy természetesen kötérmés-e? és mi czérra volna használható? — P. J.

209. kérdés. Az idei aratási és kaszási munkákat még a múlt év őzén kiadtam egy vállalkozásnak s ugyancsak vele szerződtem, hogy május 1-től kezdve bizonyos számu kapás napszámot tartozik kiállítani. Szükséges-e, hogy vállalkozó az új munkástervezény alapján munkáitól az igazolványokat beszéjő s nekem átszolgáltatja, jobban mondva szükségessé egyáltalán, hogy a munkások igazolványokkal bírjanak? Az új törvény rendelkezési módra-e jelen szerződésnél, mely az új törvény életbe lépett előtt kötöttet.

J. A.

210. kérdés. Szeretnék komlótérlet alapítani és ezen czélból egy kis utazást tenni Bajorországra, esetleg Württembergben, melyek volnaak a megtekintendő vidékek? Általában kérnék egy kis tájékoztatást a bajor komlótérlemre vagy szives utalást oly műre, melyből azt megszerzhethetném.

K. J.

211. kérdés. Egyháznak birtokából 1 holdat kavics kiaknázása czéljából bére adtunk, most abból a kavics elhordatván, homok és apró kavics, mely ut csinálásra nem volt használható ott maradt és 2-3 láb vastag réteget képez.

Miképpen lenne ezen terület hasznosítható. Véleményem szerint, szőlőnek nem egészen alkalmas, mert nem fűzök homok. Burgonyával beültetni, vagy homoki lucernával, vagy más fűfélével bevetni, vagy valamely fűzfélével beültetni.

S. Szentéber.

L. J.

212. sz. kérdés. Szikes talaj megjavítására használhat-e gazdatársaim a gipszet s ha igen, milyen eredményel; mennyit kell holdanként (1200 □-ö) és mikor kisérni, ha a mostani feleke utaz az ősz vétele előtt akarom javítani?

Böde.

R. F.

213. sz. kérdés. Szives felvilágosítást kérek madárhusz lónak arzenikummal való feljávítás iránt.

N. G

Feleletek.

Sertésveszén átmert korak malcaiz. (Felelet a 206. sz. kérdésre.) Koczká a sertésveszén történt megbetegedések dacára egészséges malczokat ilázdhatnak, elég gyakran azonban a világra jövő malczok, mert a megbetegedés tartama alatt nem fejlődhetnek kellőképpen az anyaméhben, gyíngék és később is visszamaradnak a fejlődésben, amit némelykor az anyák kiadóbb tartásával részben ellensúlyozni lehet.

Nem ritkán megörtöknek azonban az is, hogy korábban a heveny beteges malczok közbén elvetélnék, vagy korán fadzanak, sőt az anya testében keringő ragály a magzat testébe is átmehet, minél fogva a magzat ferűk és betegün jön a világra. —

Ugar kihasználása bérirtokban. (Felelet a 207. számú kérdésre.) A haszonbér szerződés az ugarra vonatkozó kikötésével világos és félremagyarázhatatlan, hogy mindenki csak azt olvashatja ki belőle, hogy a bérlet összesen 200 holdat kénytelen *„feleke ugarnak* hagyni. A föld ugár teljesén ki van zárva, nemcsak mert a kérdéses pontban tényleg említve nincs, hanem különösen azért, mert a 60 holdra kikötött tiszta feleke ugár nyelvényen okokból a 140 hold *„ugarra* is vonatkozik, minthogy a mondat állítamya „hagyni” az összevet mondat végén áll. Ha a bérlet tehát a homokoldalon kikötött 140 hold ugarnak zabos bikkönynyel takarmánynak akarja elválti, akkor feltétlenül a bérbeadó előzetes írásbeli bejegyzése szükséges.

A hasznbérlet szerződésből minden kétség kizárólag kiténik továbbá, hogy a bérletnek a dohányszermelési engedély csorbítása természetesen bértelegőre nem lehet jogigénye, mivel a szerződésben világosan ki van kötve, hogy a gazdálkodást sűjő viszonyok bármelyike által okozott károk egyedül haszonbérletől terhelik; a dohányszermelési engedély csökkentése pedig a gazdálkodást sűjő viszonyok közé számítandó, mert ha nem sajátján a gazdálkodást, kárt sem okozott volna s így kárpótlásra eo ipso nem nyújtaná alapot.

J. A.

A moesarásvég elemzése és felhasználása. (Felelet a 208. számú kérdésre.) A beküldött köztérlelő: Limontit, v. Moesarásvég. Külföldön gyűjtött és elemzett Limonitok tartalmaik: Vasoxidot 68% ig, manganoxidat 4.5% ig, kalciumot 8.5% ig, foszforátot 1.6% ig, magnéziumot 3% ig, alumíniumot 4.6% ig, meszet 0.9% ig, humuszsavat 7.85% ig, vízet 28.8% ig. Használatát a köztérlelő vaszót, foszforot sava is feldolgozhat, továbbá kőiparok szőlőnké porra zuvva trágyául, végre épületeknek is egyes alyagosabb fűszereit.

Ugar a beküldött köztérlelő alkalmas, az mennyiségétől függ másodsorban nitrátfeletől, amit egy kémiai vizsgálat mondana meg.

Treitz Péter.

Munkásigazolványok körüli eljárás. (Felelet a 209. számú kérdésre.) A mezőgazdasági munkásoknak igazolványokkal való ellátására nézve, kérvényeltem a tulajdonosokat a Köztérlelő, év márczius hó 9-én és 23-án megjelent, 20. és 24. számaiban foglalt, e tárgyú feleletekre utalom, melyekből, kellő tájékoztatást nyerhet az iránt, hogy minden m. z. gazdasági munkával nem cseléd minőségben foglalkozó egyéneknek (nő v. férfi, egyirányú), ki a 12-ik feleletben megjelölt, megszületésük napján *halm bérrel*. Az törvény, ezen imperatív rendelkezésének végrehajtását, nem módosítja azon eljárás, hogy a gazdasági munkák teljesítése, vállaltati uton biztosították. Az igazolvány beszerzésére nézve tehát egészen közömbös az, vajjon a munkás, a vállalkozóval, vagy közvetlenül a tulajdonképpen, munkaadó gazdával szerződött-e?

Mindamellet, bár lényegileg vége, ezen szempontból, különbség nem konstátálható, mégis a vállaltati uton való munkásbiztosítás, különösen ott, ahol nagyszámú munkaismerő alkalmazható, azon könnyebb, mondhatnánk, megvalósítható, mint a tulajdonképpen, munkaadóval, vagy közvetlenül az eljárásnak, még ez esetben a munkaadó gazdá, a vállalkozó által munkába állított munkások igazolványai tekintetében, amennyiben arról a vállalkozó gondoskodik és tartozik kötelezettség-gel, sem tájékozást szerezni, sem azokat, mint kérdésmint mondja „beszerzeni” meg lehet szokni. A vállalkozó kötelezettsége továbbá — bár nem közvetlenül — az is, hogy az általa felajánlott munkások igazolványába, azon

ténykörülmények, hogy azok általa bizonyos gazdasági munkák teljesítése, ámdal az és milyen feleletek alatt vállaltatott el, hogy ezen munkák miként teljesítettek stb. (szerződés-felbontás) az illetékes, községi előjárásig által, kellekőppen bevezetessenek. A munkásigazolványoknak a szerződésbeli munkák teljesítésére tartamára sem a vállalkozó, sem a tulajdonképpen, munkaadó gazdá által való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Arra nézve, hogy az 1898. évi II. t. c. rendelkezési kérdéseitől való kikötésével mind évben megkötött szerződése tekintetében megvoldok-e megjelvezem, hogy ezen, valamint a vállalkozóknak, munkaadóknak közzé való beszedését vagy esetleg visszatartását, a törvény meg nem engedi.

Uj hitelszövetkezetek Somogyban. *Makkfalva* Géza országgyűlési képviselő a somogyi megyei szövetség* intéző-bizottsági tagja ápril 16-án Merye községben szervezte a hitelszövetkezetet. A szövetkezet 163 taggal, 420 fizetéssel megalakult. Ápril 17-én Tótvölgy-Központi községi hitelszövetkezet, 245 taggal és 398 üzletszussal és Igal községi hitelszövetkezet 196 taggal, 368 üzletszussal alakították meg. Nagy-Körpád községben Pál Lajos országgyűlési képviselő tartott ez ügyben népes előértekezletet, melyen kitűzték az alakuló községi bizottság feladatát. Ápril 18-án Csérvölgy-Központi hitelszövetkezet alakult közgyűléssel.

A magyar agrár- és járadékban részvénytársaság a 24-án tartotta II. évi rendes közgyűlést Hieronymi Károly elnöklété alatt. Az igazgatóság jelentéséből kiemeljük a következőket: A mezőgazdasági viszonyoknak az elmúlt évi szokotlan rossz termés következtében bedőlött kedvezőtlen alakulása, valamint egyre érzékeltebbé vált szükségse annak, hogy a művelési módok, beruházások után javítottassanak az országban sokfelé hitelszövetkezetek teremtették. E hitelszövetkezeteknek a pénzbeszerzése hivatali hitelintézetek után való kielégítése azonban nehézségekbe ütközött, mert az e czélra szolgáló adóssági címletek elhelyezésére hátrányos befolyással volt az osztrák járadékadó és a nem arányértékre szóló kibocsátásokkal szemben Németországban mutatkozó ellenállás. Kedvezőtlen viszony folytán az üzleti tevékenység csak szűk határok között folytatható volt, melyek üzletágaknak a körültekintő továbbvitelére szorítkozhatók, amelyeket az elmúlt évben kezdeményeztek. Az alapítókból az üzletvég végén mintegy 8 millió forint volt használatban és a hátralévő rész mint bétét üzletbarátoknál volt kamatozásra elhelyezve. Az orsz. mezőgazd. bizottság a kért 22,200,000 frot hitelt 1,343,500 frot engedélyezett. Az engedélyezett kölcsönök állománya 1897 végén 3,460,700 frot volt, miből 2,133,265 frot vettek igénybe. Szőlőköltséget 2,555 flet részére 4,441,600 frot engedélyeztek, miből 2,979,800 frot 13 kr. lett folyósítva. A bankkal szövetkezési vidéki pénzüsműveket kezdrő eredmények el. Megszerezte a bank a székeshérvári-sárbogárdi, szolnok-féyházi h. é. vasutak elsőbbségi részvényeit, épp így az arad-csanádi vasut 10,000 törzsrészvényét, 2000 darab új részvényre pedig optio illeti meg. A társas és parcellázási üzletek is kedvezőek voltak. A tiszta nyereség 656,564 frot 69 kr. tesz, mely összegből részvényeink 8 frtválal 480,000 frot fizetek osztalékul, a fennmaradó 176,564 frot 69 kr. új számlára írják. A közgyűlés a jelentést elfogadta és a fölmentvényt minden irányban megadta.

Szövetkezeti mozgalom Nyíráregyében. A Nyíráregyi Gazdasági Egyesületük táján, f. hó 18-án előadást tartott Nyíra-Íváknak a közigyezségi képviselő testületi tagok előtt a szövetkezés hasznáról s egyuttal ismertetve az új szövetkezeti törvényjavaslatot is. A jelenlevők mindannyian belátták a szövetkezés fontosságát s elhatározták, hogy Nyíra-Íváknak székhelyül a közigyezségi községbe, kétfoldjára működő körös hitelszövetkezetet alkottanak. Az alakulás még a t. ápril hóban megtörténik. Az egyesület tükára most folyvást szövetkezeti előadásokat tart és szövetkezeteket alakít, hogy az új szövetkezeti törvény a vármegyében már kész szövetkezeti hálozattal találjon.

Horgászadási tanfolyamok népánitáknak. A szőlőművelés szempontjából fontosabb községekben működő népániták részére a földművelésügyi miniszter ez évben is négy hétre terjedő tanfolyamokat rendez. E tanfolyamok ezuttal 172 népánitát vettek föl, kik közül 193 tanító utazás és előlétsi kiküldetésre, fedezésre fejenként 60 frot kap az államtól, hat tanító pedig saját költségén végzi a tanfolyamot. A tanfolyamok ez évben

12 helyen és pedig: Pozsonyban, Vácztól, Ergelen, Tarcalzon, Beregszászban, Bihar-Dioszegyen, Nagy-Enyeden, Mésenen, Tatán, Veszprémben, Tapolczán és Pécsent lesznek és április 25-én kezdődök.

Alattörvényi korlátozások. A földművelési miniszter értesítve szerint a cs. és kir. osztrák belügyminiszter folyó évi április hó 23-án kezdődő érvénységgel a következő intézkedéseket léptette életbe: 1. *Rogadós vadló-hód miatt* a szarvasmarháknak Ausztriába való bevitelre Magyarországon következő törvényhatóságok területéről a szarvasmarhák: *Arad, Lipő, Nyitra, Pozsony* (Csallóköz sziget területének kivételével), *Szepes, Trencsén* és *Turócs* vármegyék területéről, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye vácai felső és vácai alsó járásainak és Moson vármegye rajkai járásának területéről. b) *Város: Pozsony*. Ezen törvényhatóságok területéről a szarvasmarhák mindazonáltal a bécsi-szent-márzi csüstiúton a szombati vestőgyásárokra, azonnali levágás céljából bevitelők.

(* *Ígás ökrök patkolása*. Németségország oly vidékein, hol a mezőgazdaságban, mint ígás által, az ökr is el van terjedve, arról azonban tudni kell, hogy az ily ökrök az ökrpatkolást, mely kemény utakon előforduló fuvarozásoknál a legtöbb esetben szükségesnek bizonyul, egyáltalában sehogya, csak kesvesse érték. Ajánlatosnak tartják tehát, hogy az ökrpatkolás patkolási tanfolyamokon elméletileg, egyéb esetekben pedig gyakorlatilag tanfolyamokon a földművelési miniszterium felkötözte a gazdasági minisztérium és központi gazdasági egyesületeket, hogy ezt, ugy azon iparügyleteknek, melyek vizsgálati bizonyítvány kiadására jogosítottak, valamint a megbízott vizsgáló bizottságoknak alkalmazni módot tudomásra hozzák. Nálunk, hol az ökrök használatára az ily tanfolyamokban van elterjedve, mint Németségországban, daczára ennek az ökrpatkolás ugyanazon hányokkal bír. Az alföldön, hol az ígás lovat is elég sok patkolni, természetesen nem bír a dilag fontossággal, bár száraz teleken esetleg szükségesek válhat. de igenis dombos-hegyes vidékeken az ott lakó nép az ígás használatában hol a kiszaga majdnem kizárólag csak kőrűt tart. Hol az országot közevett, vagy kivacsolt, ott patkolás nélkül szinte lehetetlen ökrökkel huzamos ideig fuvarozni. Alkalmazták is a patkolást, sőt sok helyen egész éven át patkolva jár az ökr, csakohgy nyilvánvaló. Az a baj, hogy a legtöbb korva sem patkót nem tud olyt készíteni, amilyen megfelel a czélnak, sem patkolni nem tud helyesen; utóbbi ugyan főleg a gyakorlat dolga, de a patkó milyensége már kényesebb dolga, mert néha többet árt, mint használ. Tehát nálunk is kívánatos volna, hogy a kovácsok jobban értsenek az ökrpatkolást, illetve hogy minden hegyes vidéken leteleplő kovács érzékeny legyen annak, oly vidékek is, ahol szükséges lenne ugyan, de a nép nem ösméri és mielőtt márháját tönkre tenné, (mert azt látni kell, hogy mivel lesz az ökr, ha csak egy hétig jár kovács, fagyos vagy poronyós országokon inkább be sem tartja. Mennyi munka marad így bezárva, különösen télen trágyahordás idejében? Ha a nép azonban meg tudja patkoltatni az ökröt, vagyis megösméri az ökrpatkolás hasznát, igen szívesen alkalmazza; az ily vidéken az általános haszon mellett a kovácsoknak is csak hasznukra lenne, ha értenének hozzá. Eleinte természetesen a legközelebbi alkalmatossáig nehézsé és lassu munka az ökrpatkolás, különösen uradalmaknál, hol ilyesmit kezdeményeznek, mert a kovácsotól kezdve az utolsó ostoros bérésig, saját kényelmük érdekében, mind ellene vannak, amíg be nem látják a dolog hasznos voltát és hozzásszóik ember-és termékeiket az ökrpatkolás helyes alkalmazásához és elterjedéséhez olák feltöltete tehát, hogy a kovácsok birjanak a kellő tudással és gyakorlatl. Erre nézve nem követelhetjük ugyan

azt, hogy az állatorvosi akadémia patkolási tanfolyamán tanítsák az ökrpatkolást, mert nem lenne min gyakorolni, de megkövetelhető oly vidékek, ahol szükségesnek mutatkozik minden felszabaduló kovácslegényről és minden mesterről, aki iparügylettel kap, hogy érten hozzá, hogy ezáltal az ökrigra minden időben, minden uton használható legyen, a gazda pedig sem időben, sem általán kárt ne szenvedjen.

Mint a *gyógy- és műszaki növények palántáinak beszerzése forrását*, ajánljuk olvasóink figyelmébe *Agelléi József* plébános csári-telepét, melyről bővebbet lapunk hírdetési rovatában találhatni.

Szuperfoszfát
chilisalétrom
kénsvavas-káli
kénsvavas-ámmon

és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

I^a rézgálicz
98-99%

jegecsekben és örölve valamint egyéb
permetező anyagokat

legutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA”
műtrágya, kénsvav és vegyi ipar
részvénytársaság

Budapesten, Váci körút 21.

Trágyalé-szóró
csapok beszerezhetők
Schottola Ernőnél
BUDAPEST, Fönciére-palota.

Árjegyeket kiadatra nyit és bérmertene

Gőzmivelés.

Nagyobb területek szántását gozekével

hajlandó vagyok elvéralni; épígy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdemesdők kéretnek, hogy alanti czimemhez forduljanak.
gőzműintási vállalkozó

Wolff Ernő, Budapest-Kelenföld.

Eladó

200 darab erdélyi fajta, fehér szőrű, egytűes

ökörborju (tinó)

Választalon. — Felvilágosításokat nyújt Hérvó Bánsfgy Albert állat-
orvosnagyi igazgató-sége Választalon, post. és vasútiállom. 3700

Impregnált takarmány-répmag

Budapesten kizárólag csakis

Mauthner Ödön

magkereskedésében kapható.

Az impregnálási eljárás abból áll, hogy forró nedves levegő jelenlétében a répmag egy bizonyos időtartamra kénessavval és klórgázzal érintkezik, tehát fertőtleníti lesz, miáltal a répmagban tapadó összes mikroorganizmák, csiragombák s.b. teljesen és biztosan megöltenek.

Az impregnált répmag előnyei:

1. Csiraképessége sokkal magasabb mint a nem impregnálté.

2. 4-5 nappal előbb kel ki, mint az ugyanilyen viszonyok közt elvetett nem impregnált.

3. Csirázási és fejlődési erélye következtében 10 napon palántája oly erős, mint a nem impregnáltból származó 3 hetes.

4. Kedvezőtlen tavaszi időjárás esetén az impregnált 20-25 százalékkal nagyobb termést ad, mint ugyan-
csak kedvezőtlen tavaszi időjárásnál a nem impregnált.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

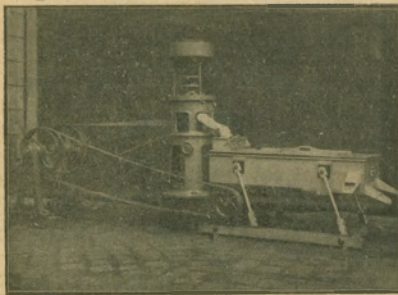

Tinó, vörös.

MALOMIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

(Schweitzer rendszer.)

Budapest. VI. ker., Gyár-utczá 48. szám alatt.

Szabadalmazott Schweitzer-féle malmaink a mezőgazdaság terén igen fontos újítást képeznek.

Ezen teljesen új szerkezetű, átjavított malmok egyaránt alkalmasak darálásra és simaőrésre; a gazdaságban a malmokkal szükség szerint készíthető igen jó minőségű liszt és takarmánydara.

Ezen malmok a Ganz-féle és a Sangerhauseni gépgyárak által gyártatnak, míg az őrlőtárcsák a világhírű Ganz-féle kéregöntvényből készíttetnek.

A gazdasági élet követelményeinek megfelelőleg ezen malmokat 5 különböző nagyságban hozzuk forgalomba locomobil, motor, járgány vagy kézihajtásra.

A Schweitzer-féle malmok rendkívüli előnyei a következők:

1. Csekély hajtóerő szükséglet.
2. Rendkívül nagy munkaképesség.
3. Kétlönös minőségű őrlemény.
4. Kiválóan tartós, javításra nem szoruló szerkezet.
5. Igen egyszerű kezelés.

Ezen malmok beszerzését minden gazdának a legmelegebben ajánljhatjuk.

Részletes leírással, árjegyzékkel és felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.